

TA'LIM JARAYONIDA O'QUVCHI FAOLIYATINI BOSHQARISH MUAMMOLARI

Shokirova Madinabonu Dilshod qizi

Renessans Ta'lim Universiteti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15165265>

Annotatsiya. Maqolada zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchi faoliyatini boshqarish bilan bog'liq dolzarb masalalar tahlil qilinadi. O'quvchilarning o'quv jarayonidagi ishtirokini faollashtirish, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish va ta'lim samaradorligini oshirish uchun boshqaruvning innovatsion yondashuvlarini tatbiq etish zarurligi asoslab beriladi. Shu bilan birga, maqolada interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv hamda o'qituvchi-o'quvchi o'rtasidagi samarali hamkorlik muammolari yoritiladi.

Kalit so'zlar: o'quvchi faolligi, boshqaruv, ta'lim samaradorligi, interfaol metodlar, pedagogik yondashuv, innovatsiya, o'zaro hamkorlik.

Abstract: This article examines the pressing issues associated with managing student activity in the modern educational process. It substantiates the need for implementing innovative management approaches to foster student engagement, develop critical thinking skills, and improve the overall quality of education. The paper discusses the application of interactive methods, the use of information and communication technologies, personalized learning approaches, and the importance of effective collaboration between teachers and students.

Key words: student engagement, management, educational effectiveness, interactive methods, pedagogical approach, innovation, collaboration.

Аннотация: В статье рассматриваются актуальные проблемы управления деятельностью учащихся в условиях современной образовательной системы. Обоснована необходимость внедрения инновационных управленческих подходов для активизации участия учащихся в учебном процессе, развития навыков критического мышления и повышения эффективности обучения. Особое внимание уделяется применению интерактивных методов, использованию информационно-коммуникационных технологий, личностно-ориентированному обучению и эффективному взаимодействию между учителем и учеником.

Ключевые слова: активность учащихся, управление, эффективность образования, интерактивные методы, педагогический подход, инновации, сотрудничество.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan davrda ta'lim tizimi ham tub islohotlarga yuz tutmoqda. Ayniqsa, o'quvchi shaxsini rivojlantirish, ularning mustaqil fikrlashi, tashabbuskorligi va bilimga bo'lgan ehtiyojini oshirish zamonaviy ta'limning ustuvor vazifalaridan biriga aylangan. Shu nuqtai nazardan, ta'lim jarayonida o'quvchi faoliyatini samarali boshqarish, uni o'quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Mazkur maqolada o'quvchilar faoliyatini boshqarishning innovatsion yondashuvlari, interfaol metodlardan foydalanish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari chuqur tahlil qilinadi. Shuningdek, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash hamda shaxsga yo'naltirilgan ta'limni tashkil etishdagi mavjud muammolar va ularning yechimlari yoritiladi.

ASOSIY QISM***Zamonaviy ta'limda boshqaruvning o'рни***

Zamonaviy ta'lim tizimida boshqaruvning o'рни juda katta ahamiyatga ega, chunki ta'lim jarayonining samarali tashkil etilishi, o'quvchilarni bilim olish jarayonida faol ishtirok etishga undash, mustaqil fikrlashni rivojlantirish va ta'lim sifatini oshirishni ta'minlaydi. Ta'lim boshqaruvi nafaqat o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni tashkil etish, balki barcha ta'lim jarayoni ishtirokchilarining o'zaro hamkorlikni muvofiqlashtirishni ham o'z ichiga oladi.

Boshqaruvning innovatsion yondashuvlari, ayniqsa axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalangan holda amalga oshirilishi, ta'lim jarayonini yanada samarali va dinamik qilish imkonini beradi. AKT yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini mustaqil ravishda oshirishlari, interfaol metodlar orqali bilimlarni amaliyotda qo'llashlari mumkin. Shuningdek, pedagogik boshqaruvda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini inobatga olgan holda, har bir o'quvchining rivojlanishiga moslashgan ta'lim jarayonini tashkil etishni ta'minlaydi.

O'quvchilarni faollashtirishda boshqaruvning muhim vositalaridan biri interfaol metodlardir. Bu metodlar o'quvchilarni faqat bilim olishda emas, balki o'quv jarayonining faol ishtirokchisi bo'lishga undaydi. Interfaol metodlar, masalan, guruhli ishlash, rol o'yinlari, muammoli vazifalar, o'quvchilarga o'z fikrlarini erkin ifodalash imkonini beradi va ularning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, boshqaruvning samarali amalga oshirilishi o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi kommunikatsiyaning sifatiga bevosita bog'liq. Pedagogik boshqaruvda o'qituvchining o'quvchilarga bo'lgan yondashuvi, ularning fikrlarini tinglash, muammolarni hal qilishda yordam berish kabi ko'nikmalarni rivojlantirish zarurdir¹Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, o'quvchilarning individual ehtiyojlari, qiziqishlari va qobiliyatlariga moslashgan ta'limni tashkil etishga imkon yaratadi. Bu yondashuv o'quvchilarga o'z bilimlarini mustaqil ravishda kengaytirish, o'z o'rganish jarayonini boshqarish va o'rganishda yuqori natijalarga erishish imkonini beradi.

Zamonaviy ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv ta'lim jarayonini individual ehtiyojlar va qobiliyatlar asosida tashkil etishning samarali usulidir. Bu yondashuvning asosiy maqsadi – har bir o'quvchining shaxsiy xususiyatlarini hisobga olgan holda, uning bilish faoliyatini faollashtirish va o'rganish jarayonida muvaffaqiyatga erishishidir. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tizimi, o'quvchilarni o'z o'rganish jarayonlarida faollashtirish, ularning bilim olishdagi motivatsiyasini oshirish va har bir o'quvchining qiziqishlariga mos ravishda o'quv muhitini tashkil etishga qaratilgan.

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuvning samarali tatbiqi ta'lim tizimining global ravishda o'zgarishlariga javob beradigan ta'lim dasturlarini yaratishni talab qiladi. Bu yondashuv o'quvchilarning individual ehtiyojlari, qiziqishlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda, ularning o'rganish jarayonini moslashtirishga imkon beradi. O'quvchilarning shaxsiy xususiyatlarini inobatga olish orqali, ta'lim jarayonini yaxshilash va har bir o'quvchining individual salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish mumkin.²

¹ Umumiy pedagogika. -T.: «Fan va texnologiya», 2019, 376 bet.

² <https://www.scirp.org/reference/ReferencesPapers?ReferenceID=2464900>.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun o'qituvchilar o'quvchilarning qiziqishlari va ehtiyojlariga mos keladigan o'quv materiallari, metod va vositalarini tanlashlari kerak. Bu borada, differensial yondashuv asosida o'quvchilar uchun alohida o'quv dasturlari, individual loyihalar va mustaqil ishlar tashkil etiladi. Shuningdek, o'quvchilarning o'z-o'zini boshqarish va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish, o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashga yo'naltirilgan faoliyatlar ham o'quvchilarning individual ehtiyojlariga javob beradi³.

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuvning ta'limdagi ahamiyati shundaki, bu yondashuv o'quvchilarni nafaqat akademik bilimlar bilan ta'minlash, balki ularning shaxsiy rivojlanishiga ham katta hissa qo'shadi. O'quvchilarning intellektual, emosional va ijtimoiy jihatdan rivojlanishi, ularning individual ehtiyojlariga mos ravishda ta'limni tashkil etish orqali mumkin bo'ladi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, ularni mustaqil va tanqidiy fikrlashga rag'batlantiradi, shuningdek, o'z maqsadlariga erishishda yuqori motivatsiyani shakllantiradi. Shu bilan birga, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv o'quvchilarga turli xil o'quv jarayonlariga moslashish imkoniyatini beradi. Bu o'quvchilarga o'z vaqtida yordam ko'rsatish, ularning o'rganishdagi qiyinchiliklarini hal qilish va ta'lim jarayoniga to'liq jalb qilish imkoniyatlarini yaratadi. Bunda, o'qituvchilar o'quvchilarga individual ko'mak ko'rsatish, ularning o'quv faoliyatini doimiy ravishda monitoring qilish va kerakli holatlarda o'quvchilarga qo'llab-quvvatlashni taqdim etishadi⁴.

XULOSA

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchi faoliyatini boshqarishning innovatsion yondashuvlari, pedagogik metodologiyaning yangi bosqichga ko'tarilishiga zamin yaratadi. O'quvchilarni faollashtirish va ularning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish, ta'lim jarayonining asosiy vazifalaridan biriga aylangan. Pedagogik boshqaruvda shaxsga yo'naltirilgan yondashuvning muhimligi, o'quvchilarni individual ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlariga qarab ta'lim tizimini moslashtirish orqali ularning maksimal rivojlanishini ta'minlashga imkon yaratadi. Bu jarayon o'quvchilarning o'z-o'zini o'rganish va o'z maqsadlariga erishishdagi motivatsiyasini oshiradi. Innovatsion yondashuvlar, masalan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta'limga integratsiyasi, o'quvchilarning o'z bilimlarini kengaytirishga, o'quv jarayonining interaktiv va samarali bo'lishini ta'minlashga xizmat qiladi. AKT vositalaridan foydalanish, o'quvchilarni individual o'rganishga rag'batlantiradi va ta'lim jarayonini qayta shakllantirishga yordam beradi. Shuningdek, interfaol metodlar va guruhli ishlar, o'quvchilarning tanqidiy fikrlash va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi, shu bilan birga ularni o'quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. Umumiy pedagogika. -T.: «Fan va texnologiya», 2019, 376 bet.
2. <https://www.scirp.org/reference/ReferencesPapers?ReferenceID=2464900>.
3. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374043>
4. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2633225>

³ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374043>

⁴ <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2633225>